

Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie
ul. Okopowa 59
01-043 Warszawa

RECENZJA

osiągnięć naukowych i dydaktyczno-organizacyjnych Pani dr n. hum. Lidii Zabłockiej-Żytki w związku z Jej wystąpieniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia

1. Podstawy formalne przygotowania recenzji

Niniejszą recenzję przygotowałam na zalecenie Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (Uchwała nr 727/2024 z dnia 24 kwietnia 2024 r) w postępowaniu w sprawie nadania Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytce stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Podstawą oceny są osiągnięcia naukowe Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki, opisane w starannie przygotowanej dokumentacji dostarczonej mi w formie papierowej i elektronicznej. W mojej ocenie osiągnięcia te są spójne, i choć odwołują się do dwóch grup zróżnicowanych ze względu wiek i wyzwania życiowe, to spoidłem dociekań teoretycznych i badań empirycznych jest zdrowie psychiczne. Całość dorobku obejmuje: (1) prace przeglądowe w których przedmiotem refleksji teoretycznej są zagadnienia związane ze zdrowiem psychicznym w relacji do zadań rozwojowych okresu wczesnej dorosłości i wyzwań życiowych w sytuacji choroby przewlekłej i utraty zasobów a także zapotrzebowanie na wsparcie psychologiczne; (2) prace oryginalne, w których przedstawione zostały rezultaty badań empirycznych identyfikujące wskaźniki zdrowia psychicznego, jego uwarunkowania, radzenie sobie z wyzwaniami życiowymi i sytuacyjnymi oraz (3) prace w których omówiono nowatorski i wartościowy w aspekcie aplikacyjnym program promocji zdrowia psychicznego i rekomendacje pomocy psychologicznej w różnych grupach wiekowych i klinicznych.

Po uważnym zapoznaniu się z całością dorobku naukowego i dydaktyczno-organizacyjnego już na wstępie stwierdzam, że Pani dr Lidia Zabłocka-Żytka posiada dobre przygotowanie do pracy naukowej i dydaktycznej. Przedstawione do oceny osiągnięcia naukowe poszerzają wiedzę na temat zdrowia psychicznego osób w okresie wczesnej dorosłości, zmagających się z zadaniami rozwojowymi oraz osób zmagających się z chorobą

przewlekłą. W mojej ocenie osiągnięcia te mają także wartość aplikacyjną i w całości wnoszą istotny wkład do psychologii.

2. Podstawowe dane o Kandydatce

Pani dr Lidia Zabłocka-Żytka jest doktorem nauk humanistycznych w zakresie psychologii. W 2001 roku uzyskała tytuł magistra psychologii na Wydziale Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na podstawie pięcioletnich studiów i pracy magisterskiej: *Ekspresja emocjonalna w rysunku dzieci nadpobudliwych psychoruchowo* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Leszka Szewczyka. W 2009 roku uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Radzenie sobie ze stresem a zapotrzebowanie na wsparcie społeczne u kobiet po mastektomii*. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Leszek Szewczyk.

Wyrazem Jej dbałości o podnoszenie kompetencji zawodowych było uzyskanie w 2015 roku specjalizacji z psychologii klinicznej w zakresie psychologii klinicznej chorych z zaburzeniami psychicznymi.

Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu

- 2004 - 2010 zatrudnienie na stanowisku asystenta, a od 2010 na stanowisku adiunkta w Instytucie Psychologii Stosowanej Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
- 2009 - 2015 zatrudnienie na stanowisku psychologa, psychoterapeuty (a w okresie 2009-2013 na stanowisku asystenta) w Klinice Nerwic Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie
- od 2016 roku i nadal współpraca z Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego (umowa zlecenie)
- od 2018 roku współpraca z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji (umowa zlecenie)
- od 2021 współpraca z Wydziałem Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (umowa zlecenie)

3. Ocena osiągnięć naukowych zgłoszonych jako podstawa do nadania stopnia doktora habilitowanego

3a. Ocena formalna

Osiągnięciem naukowym w myśl Art. 219 ust. 1, pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021), zgłoszonym przez Panią dr Lidie

Zabłocką-Zytkę we wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego jest cykl publikacji autorskich i współautorskich pt.: *Zdrowie psychiczne i jego promocja – znaczenie w radzeniu sobie z wyzwaniami życiowymi*. W skład osiągnięcia naukowego wchodzi:

(1) siedem artykułów empirycznych oraz dwa artykuły przeglądowe opublikowane w renomowanych czasopismach polskich i o zasięgu międzynarodowym takich jak: *Polish Journal of Applied Psychology* (2016); *Psychiatria Polska* (2018; 2021); *Psychologia Wychowawcza* (2018; 2019); *Psychoonkologia* (2018); *Advances in Psychiatry and Neurology* (2019); *Clinical Rheumatology* (2021); *Postępy Psychiatrii i Neurologii* (2022);

(2) monografia wieloautorska pt.: *Zdrowie psychiczne młodych dorosłych. Wybrane zagadnienia* (2015);

(3) dwie monografie współredagowane: *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie. Wybrane zagadnienia* (2016) i *Promocja zdrowia psychicznego – od teorii do praktyki* (2021)

(4) dwa autorskie rozdziały w monografiach: Cz. Czabała, S. Kluczyńska (red.). *Poradnictwo psychologiczne* (2015) i S. Kluczyńska, Cz. Czabała (red.). *Interwencja kryzysowa. Wybrane zagadnienia*. (2021).

We wszystkich publikacjach wchodzących w skład osiągnięcia naukowego wkład Habilitantki w ich opracowanie został starannie opisany w autoreferacie. Poza rozważaniami teoretycznymi przedstawione są w nich wyniki badań realizowanych w krajowych i międzynarodowych projektach w latach 2013–2021. Należy dodać, że Habilitantka pełniła w nich rolę głównego wykonawcy, co niewątpliwie dowodzi Jej umiejętności organizowania współpracy naukowej i kierowania zespołami badawczymi. Wymiernym efektem realizacji projektów badawczych są publikacje w renomowanych czasopismach o zasięgu krajowym i międzynarodowym oraz rekomendacje dotyczące wsparcia psychologicznego w dwóch grupach odbiorców – studentów polskich uczelni wyższych, zmagających się z zadaniami rozwojowymi oraz osób zmagających się z przewlekłą chorobą somatyczną. Ważne jest to, że w obydwu wskazanych grupach zadania rozwojowe oraz związane z trudnymi sytuacjami życiowymi i chorobą czynnikiem ryzyka zaburzeń zdrowia psychicznego jest obecny.

W zestawieniu naukometrycznym całości wskaźnik IF sumaryczny wynosi 28,579. Liczba cytowań publikacji Habilitantki: Web of Science: 52 (bez autocytowań); wg Scopus wynosi 59 (bez autocytowań); wg Google Scholar: 159 z autocytowaniami wg ResearchGate:104 z autocytowaniami. Indeks Hirscha: wg. Web of Science 3; wg Scopus: 3; wg Google Scholar; 6; wg ResearchGate:5. W mojej ocenie powyższe wskaźniki można uznać za wystarczające przy ubieganiu się o stopień doktora habilitowanego.

3b. Ocena merytoryczna

Tytuł wiodącego osiągnięcia naukowego: *Zdrowie psychiczne i jego promocja – znaczenie w radzeniu sobie z wyzwaniami żywymi* jest adekwatny do zagadnień podejmowanych w zawartych w nim opracowaniach i ma charakter nowatorski. Całość prac opiera się na pogłębionych i wieloaspektowych refleksjach teoretycznych i badaniach empirycznych na temat zdrowia psychicznego, jego uwarunkowań, diagnozy, czynników ryzyka zaburzeń a także oddziaływań mających na celu jego promocję i ochronę.

Badania realizowane w ramach wiodącego osiągnięcia naukowego dotyczą dwóch głównych i ważnych obszarów tematycznych: (1) oceny zdrowia psychicznego studentów, jego promocji, zadań rozwojowych w grupie studentów polskich uczelni wyższych i rekomendacji pomocy psychologicznej oraz (2) zdrowia psychicznego, jego promocji i wsparcia psychologicznego w grupie osób chorych somatycznie.

Ad (1) Dyskurs naukowy zawierający się w pierwszej grupie tematycznej jest ambitny i koncentruje się na: aktualnej wiedzy na temat zdrowia psychicznego studentów i jego promocji; ocenie potrzeb studentów w zakresie zdrowia psychicznego i opracowaniu narzędzi jego pomiaru oraz przygotowaniu programu promocji zdrowia psychicznego i pomocy psychologicznej osobom potrzebującym wsparcia. Habilitantka w uzasadnieniu ważności podjętego tematu (rozdział pt.: *Zdrowie psychiczne studentów* (2015) odwołuje się do danych literatury przedmiotu na temat zdrowia psychicznego studentów, a także czynników ryzyka jego zaburzeń. Popieram przyjmowane przez Nią stanowisko zgodnie z którym zdrowie psychiczne jest konstruktem złożonym, a jego definiowanie wymaga jednoczesnego uwzględnienia wskaźników pozytywnych i negatywnych. Habilitantka przytacza poglądy wielu badaczy problematyki zdrowia i stanowiących o nim zasobów, natomiast zabrakło mi wyraźnego odniesienia do Antonovsky'ego procesualnej koncepcji zdrowia, zgodnie z którą jest ono procesem równoważenia zasobów i wymagań pozostających w relacji do zadań rozwojowych czy wydarzeń życiowych. Natomiast w rozważaniach teoretycznych i badaniach empirycznych Habilitantki obecna jest komplementarność podejścia salutogenetycznego i patogenetycznego wyrażająca się wskazaniem czynników wzmacniających zdrowie psychiczne, oraz takich które stają się czynnikami ryzyka występowania jego zaburzeń. Istotnym dopełnieniem w tym względzie jest współautorski rozdział pt. *Program promocji zdrowia psychicznego dla studentów szkół wyższych „PsychoŻak”* (2015) opracowany w odpowiedzi na oczekiwania studentów w zakresie promocji zdrowia. Na uznanie zasługuje sposób opracowania programu składającego się z 10 warsztatów tematycznych, opartych na

aktywnym udziale uczestników, a także dających możliwość ewaluacji uzyskanych efektów. Nowatorskie badania nad potrzebami studentów polskich uczelni prowadzone w grupie 610 studentów (art. współautorski: *What mental health promotion do University students need?* (2016) wykazały, że większość badanych (89%) wyraziła chęć udziału w działaniach promujących zdrowie psychiczne. Interesujące są także opinie studentów na temat wartości działań promujących zdrowie psychiczne wśród pracowników uczelni wyższych.

Wymiernym, a jednocześnie ważnym efektem współautorskich badań naukowych było opracowanie jednoczynnikowego *Inwentarza Zdrowia Psychicznego (IZP)*, który daje możliwość oceny jego wskaźników pozytywnych i negatywnych (art. *Ocena zdrowia psychicznego studentów w wymiarze pozytywnym i negatywnym. Inwentarz Zdrowia Psychicznego. (IZP)*. (2019). Pierwsze z nich obejmują m.in.: emocje pozytywne, akceptację siebie, relacje interpersonalne, aktywność fizyczną, efektywność działań, radzenie sobie ze stresem, zaś drugie: - niezadowolenie, obniżony nastrój, poczucie zmęczenia, objawy somatyczne, myśli samobójcze, różne formy uzależnień. Inwentarz Zdrowia Psychicznego w mojej ocenie spełnia warunki dobrego narzędzia psychometrycznego, posiada bowiem sprawdzoną trafność wewnętrzną i zewnętrzną (obliczono współzmiennosć m.in., z wynikami badań GHQ-28; WHOQL-BREFF; SOC-29).

Kolejne badania współautorskie, których celem była ocena zdrowia psychicznego studentów polskich uczelni wyższych, prowadzone w grupie 533 studentów, opisane w artykule: *The mental health of Polish students – selected positive and negative indicators* (2019) potwierdziły jednoczesne występowanie u badanych zarówno wskaźników pozytywnych (akceptacja siebie, otwartość na relacje interpersonalne i nowe wyzwania) jak i negatywnych (nieuzasadnione lęki, problemy ze snem). W opinii Auterek badania rezultat ten może świadczyć o ryzyku pojawienia się kryzysu zdrowia psychicznego, w sytuacji dużego obciążenia związanego ze studiowaniem przy równoczesnym braku wsparcia (wzmacniania zasobów). Inne interesujące współautorskie badania dotyczyły oceny związku stylów przywiązania ze stanem zdrowia psychicznego u młodych dorosłych (art. *Style przywiązania młodych dorosłych – w poszukiwaniu korelatów zdrowia psychicznego* (2018). Uzyskane rezultaty wykazały ujemny związek bezpiecznego stylu przywiązania z depresją oraz pozytywny związek stylu lękowo-ambivalentnego z dolegliwościami somatycznymi, niepokojem i objawami depresji.

W mojej ocenie bardzo ważnym kolejnym osiągnięciem naukowym i aplikacyjnym Habilitantki jest współredakcja monografii pt. *Promocja zdrowia psychicznego. Od teorii do praktyki* (2021). Monografia w mojej ocenie jest opracowaniem unikatowym ze względu na

zgrupowanie dorobku naukowego i praktycznego wielu wybitnych autorów. W dwóch pierwszych rozdziałach omówione zostały cele i założenia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Europy oraz cechy różnicujące profilaktykę od promocji zdrowia psychicznego. W kolejnych rozdziałach omówione zostały przykładowe programy i działania mające na celu ochronę zdrowia psychicznego w różnych grupach społecznych (służby mundurowe, uchodźcy i migranci); wiekowych (uczniowie, studenci) a także zróżnicowanych ze względu na stan zdrowia psychicznego (osoby chorujące na schizofrenię) a także sprawność narządu słuchu (osoby niesłyszące). Bardzo ważną częścią monografii jest rozdział współautorski pt. *Program promocji zdrowia psychicznego „PsychoŻak” dla studentów – przykład praktycznego zastosowania aktualnych rekomendacji* (2021), w którym w sposób klarowny przedstawione zostały: zasady budowy programu promocji zdrowia psychicznego (odwołujące się do różnych dziedzin psychologii i kompetencji osób wspierających); opis programu „PsychoŻak” z wskazaniem tytułów i celów kolejnych warsztatów; wybrane wskaźniki zdrowia psychicznego w ujęciu pozytywnym i negatywnym; zalecenia współpracy specjalistów różnych dziedzin udzielających wsparcia a także możliwości monitorowania i ewaluacji sposobu realizacji programu. W mojej ocenie wysiłek Habilitantki i Jej Zespołu włożony w opracowanie powyższego programu jest mocną stroną Jej aktywności naukowej i aplikacyjnej.

Ad (2). Zagadnienia będące przedmiotem dyskursu naukowego w drugim obszarze tematycznym dotyczą zdrowia psychicznego, jego korelatów oraz proponowanych form pomocy psychologicznej osobom z przewlekłymi chorobami somatycznymi. Szczegółowe zadania badawcze dotyczą: poszukiwania odpowiedzi na pytania dotyczące wpływu przewlekłej choroby somatycznej na funkcjonowanie psychospołeczne osoby chorej, oceny wskaźników zdrowia psychicznego osób chorujących na choroby zapalne tkanki łącznej oraz form pomocy psychologicznej wobec osób przewlekle chorych.

Znakomite wprowadzenie w problematykę chorób somatycznych odnajdujemy w rozdziale autorskim pt.: *Poradnictwo psychologiczne dla osób chorych somatycznie* (2015). Habilitantka na podstawie danych literatury przedmiotu a także doświadczeń wyniesionych z praktyki klinicznej omawia wpływ choroby somatycznej na różne obszary funkcjonowania psychospołecznej osoby chorej (samoocenę, obraz siebie, emocje, funkcje poznawcze, relacje interpersonalne, pracę zawodową). Ważną część prowadzonych przez Nią rozważań dotyczy technik i strategii wykorzystywanych w poradnictwie psychologicznym, których celem jest obniżenie napięcia emocjonalnego, dbałość o właściwy sposób komunikacji z osobą chorą oraz kształtowanie zachowań prozdrowotnych. Istotnym dopełnieniem prowadzonych

analiz teoretycznych i opisu przypadków klinicznych, będących znakomitą ilustracją do omawianych zagadnień, jest wskazanie dylematów etycznych i trudności ujawniających się w procesie poradnictwa psychologicznego, między innymi dotyczy to zmęczenia związanego z opieką nad osobą przewlekle chorą somatycznie czy też zespołu wypalenia zawodowego. Powyżej omawiane zagadnienia są zawarte w współredagowanej przez Habilitantkę monografii pt.: *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie. Wybrane zagadnienia.* (2016). Tu pragnę wyraźnie podkreślić, że ogromny wysiłek Habilitantki włożony w zgromadzenie i opracowanie redakcyjne materiałów zawartych w monografii zasługuje na uznanie. W mojej ocenie monografia jest kompendium wiedzy na temat różnych aspektów choroby somatycznej a jej szczegółowa treść dotyczy: psychologicznych wymiarów choroby somatycznej w tym jej diagnozy i roli psychologa oraz różnych form pomocy psychologicznej dziecku choremu somatycznie oraz osobie dorosłej zmagającej się z przewlekłą chorobą somatyczną.

Czynnikiem istotnie wpływającym na radzenie sobie z chorobą jest wsparcie społeczne, które pozostaje w relacji do rodzaju choroby, sposobu leczenia farmakologicznego, typu stosowanych zabiegów chirurgicznych a także skutków choroby i sposobu jej leczenia. Interesujące badania Habilitantki na temat wsparcia społecznego kobiet po mastektomii zostały opisane w artykule autorskim pt.: *Zapotrzebowanie na wsparcie wśród kobiet po leczeniu chirurgicznym z powodu nowotworu piersi. Jakiego wsparcia i od kogo oczekują pacjentki?* (2018). Rezultaty badań prowadzonych za pomocą *Kwestionariusza Wsparcia Społecznego* (NSSQ) w grupie 82 kobiet po mastektomii i 71 kobiet zdrowych (grupa kontrolna) wykazały, że: kobiety po mastektomii w porównaniu z kobietami zdrowymi ujawniały wyższe zapotrzebowanie na każdy rodzaj wsparcia społecznego (emocjonalne, afirmacyjne, pomoc innych, wsparcie ogólne); w grupie kobiet po mastektomii potrzeba oczekiwanego wsparcia afirmacyjnego (które wiąże się z akceptacją i uznaniem społecznym) była istotnie wyższa od otrzymywanego; kobiety młodsze po mastektomii w porównaniu z kobietami starszymi miały większe zapotrzebowanie na każdy rodzaj wsparcia społecznego. Interesujące poznawczo są także różnice dotyczące sieci wsparcia - kobiety po mastektomii w porównaniu z kobietami zdrowymi wskazywały na wyższe wsparcie ze strony rodziny, znajomych, profesjonalistów. Uzyskane rezultaty są bardzo ważne w wymiarze poznawczym i aplikacyjnym - wskazują na zapotrzebowanie kobiet po mastektomii na każdy rodzaj wsparcia społecznego, ale w największym stopniu odnosi się to do wsparcia afirmacyjnego, które wiąże się z poczuciem przynależności i akceptacji społecznej, rodzinnej.

Kolejny ważny temat podjęty w badaniach współautorskich, dotyczył chorób zapalnych tkanki łącznej – tu pragnę dodać, że w polskim piśmiennictwie psychologicznym

ten obszar badań ma charakter nowatorski. Choroby tkanki łącznej występują w różnych grupach wiekowych, w sposób istotny obniżają jakość życia osób chorych, ograniczają sprawność funkcjonalną w różnych wymiarach aktywności, wiążą się z cierpieniem psychicznym i fizycznym. Badania ważne w aspekcie poznawczym i aplikacyjnym w tym obszarze tematycznym zostały przedstawione w dwóch artykułach współautorskich. W pierwszym - pt. *Sexual and mental health of woman suffering from selected connective tissue diseases: an original paper*. (2021) podstawowym zamierzeniem Autorów była ocena stanu zdrowia psychicznego (objawów lękowych i depresyjnych) i sprawności seksualnej kobiet zmagających się z chorobą zapalną tkanki łącznej. Badaniami objęto 81 kobiet cierpiących na choroby zapalne tkanki łącznej (reumatoidalne zapalenie stawów, młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów, toczeń rumieniowaty). Uzyskane rezultaty wykazały, że u 54% kobiet zmagających się z chorobą zapalną tkanki łącznej występują różnego typu zaburzenia w obszarze funkcji seksualnych; obniżony poziom sprawności seksualnej współwystępował z podwyższonym poziomem lęku i depresji oraz mniejszym dobrostanem psychicznym.

Celem badań przedstawionych artykule drugim - współautorskim pt.: *Mental health of patients suffering from connective tissue diseases. Negative and positive concept and selected correlates* (2021) była ocena stanu zdrowia (wg skali HADS-M) oraz dobrostanu (wg PERMA-Profilier questionnaire) osób zmagających się z chorobami zapalnymi tkanki łącznej. Badaniami objęto 101 osób (81 kobiet i 20 mężczyzn) w wieku 18–57 lat. Uzyskane rezultaty wykazały, że osoby zmagające się z chorobami zapalnymi ujawniały wysoki poziom symptomów lękowych i depresyjnych, nasilenie doznań bólowych współwystępowało z wyższym poziomem lęku i depresji oraz niższym poziomem dobrostanu uwarunkowanego stanem zdrowia. Autorzy powyższych tekstów odnosząc się do uzyskanych rezultatów - ważnych w aspekcie poznawczym i aplikacyjnym - wskazują na konieczność wsparcia społecznego i psychologicznego oraz monitorowania stanu zdrowia psychicznego i somatycznego.

Istotnym dopełnieniem treści zawartych w drugim obszarze tematycznym są propozycje wsparcia psychologicznego w sytuacji kryzysu związanego z utratą zdrowia i doświadczaniem utraty osoby bliskiej przedstawione w autorskim rozdziale pt. *Interwencja kryzysowa w sytuacjach straty i żałoby* (2021). Uważna analiza zawartego tu dyskursu naukowego przybliży czytelnikowi doświadczenia związane z utratą zdrowia oraz utratą osoby bliskiej a także, wartość interwencji kryzysowej jako metody pomocy psychologicznej.

Podsumowując tę część analizy i oceny cyklu publikacji składających się na wiodące osiągnięcie naukowe Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki stwierdzam, że osiągnięcie to stanowi

istotny wkład w rozwój badań w obszarze psychologii zdrowia psychicznego - jego diagnozy i ochrony u osób w różnych grupach wiekowych i zespołach klinicznych. Współautorski charakter większości opracowań może nasuwać pytanie o wkład Habilitantki w ich opracowanie. W mojej ocenie współautorstwo w publikacjach (znakomicie uzasadnione w autoreferacie przez Habilitantkę) dowodzi Jej umiejętności inicjowania nowych projektów badań, istotnego udziału w ich opracowywaniu a także zdolności kierowania zespołami badawczymi. Na uznanie zasługuje spójność tematyki cyklu publikacji, dobry warsztat teoretyczny i metodologiczny, w tym także uwzględnienie dorobku naukowego nie tylko badaczy zagranicznych, ale także polskich. Nie mam wątpliwości odnośnie do wartości naukowej i aplikacyjnej zawartej w wiodącym osiągnięciu naukowym, jego istotnym wkładzie do psychologii, tym samym spełnieniu warunku określonego w Art. 219 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (DZ.U. z 2021 r.)

4. Ocena istotnej aktywności naukowej poza cyklem 14 publikacji wskazanych jako wiodące osiągnięcie habilitacyjne.

4.1. Dorobek publikacyjny

Dorobek publikacyjny Habilitantki (poza cyklem obejmującym osiągnięcie naukowe) oceniam pozytywnie - obejmuje on wiele pozycji, które są wymiernym efektem udziału w realizacji projektów badawczych międzynarodowych i polskich. Osiągnięcia te zostały omówione w części opisującej wymierne efekty projektów badań. W przedstawianiu całości dorobku naukowego zabrakło mi jednak jego całościowego zestawienia z wskazaniem poszczególnych typów publikacji (artykuły, rozdziały w monografiach, prace w opracowaniach niepublikowanych). Nasuwa się także pytanie o kwalifikację rozdziałów zawartych w dwóch współredagowanych monografiach. Pierwszy zawarty jest w monografii: Zabłocka-Żytka L, Czabała J. Cz. (2021). (red.). *Promocja zdrowia psychicznego. Od teorii do praktyki.*, która jako całość została włączona do wiodącego osiągnięcia naukowego, natomiast zawarty w niej współautorski rozdział 12 (w mojej ocenie bardzo ważny) pt.: *Program promocji zdrowia psychicznego „PsychoŻak” dla studentów – przykład praktycznego zastosowania aktualnych rekomendacji.* został włączony do publikacji własnych, nieuwzględnionych w głównym osiągnięciu (por, punkt: 4.1.8; autoreferatu, s. 42-44). Podobnie rozdział autorski pt. *Wzajemne powiązania funkcjonowania psychicznego i somatycznego człowieka na przykładzie chorych onkologicznie* (2016), zaliczony przez Habilitantkę do publikacji własnych, nieuwzględnionych w głównym osiągnięciu naukowym (por. punkt: 4.1.8; autoreferatu, s. 42-44) zawiera się w

monografii: Zabłocka-Żytka L., Sokołowska E. (2016). (red.). Pomoc psychologiczna chorym somatycznie. Wybrane zagadnienia, która została włączona do głównego osiągnięcia naukowego.

4.2. Udział w projektach międzynarodowych i polskich finansowanych ze środków pozyskanych w trybie konkursowym

Wysoko oceniam udział Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki w realizacji międzynarodowych projektów badawczo - rozwojowych (finansowanych przez Komisję Europejską) oraz w projekcie krajowym NCBR (finansowanym przez MEiN) w okresie od 2013 do 2022 roku. Każdy z trzech międzynarodowych projektów był realizowany przez okres 24 miesięcy, a wymiernymi efektami naukowymi są:

a) publikacje w renomowanych czasopismach o zasięgu krajowym i międzynarodowym m.in.: *Psychiatrii Polskiej*; *International Journal of Mental Health Nursing*; *Children and Youth Services Review*; *International Journal of Environmental Research and Public Health*; *International Journal on Child Maltreatment: Research. Policy and Practice*;

b) rozdziały w pracach zbiorowych

c) pakiety szkoleniowe dostępne w kilku językach, pomocne w promocji zdrowia psychicznego, wsparciu osób doświadczających kryzysów psychologicznych oraz obniżeniu czynników ryzyka zaburzeń psychicznych.

2013-2015 udział Habilitantki w realizacji projektu CAMILLE (*Empowerment of Children and Adolescents of Mentally ILL Parents Through Training of Professionals Working with Children and Adolescents*). Wymiernym efektem naukowym jest współautorstwo w dwóch artykułach:

1) *Empowering families with the experience of mental illness: A presentation of the Polish version of CAMILIE training package* (2016);

2) *Needs expectation and consequences for children growing up in the family where the parent has a mental illness* (2016),

3) oraz autorstwo rozdziału pt. Promocja zdrowia psychicznego w praktyce zdrowia psychicznego. W: D. Danielewicz, J. Rola (red.). *Stare dylematy i nowe wyzwania w psychoterapii* (2017).

2019-2021 – udział Habilitantki w projekcie ERICA (*Stopping Child Maltreatment Through Pan-European Multiprofessional Training Programme: Early Child Protection with*

Families at Risk). Wymiernym efektem naukowym jest współautorstwo w czterech artykułach pod tytułem:

1) *Family members' perspectives of childprotection services, a metasynthesis of the literature* (2021);

2) *Professionals' Digital Training for Child Maltreatment Prevention in the COVID-19 Era: A Pan-European Model* (2022);

3) *Family Needs Checklist: Development of a Mobile Application for Parents with Children to Assess the Risk for Child Maltreatment* (2022)

4) *A Pan-European Review of Good Practice in Early Intervention Safeguarding Practice with Children, Young People and Families: Evidence Gathering to Inform a Multidisciplinary Training Programme (the ERICA Project) in Preventing Child Abuse and Neglect in Seven European Countries* (2023)

2019 - 2022 udział w projekcie NCBiR nr POWER 03.01.00-00-014/18 *Doradcy do Spraw Zdrowienia. Wsparcie procesu zdrowienia i aktywizacji społecznej osób z doświadczeniami kryzysu psychicznego*. Wymiernym efektem naukowym jest autorski rozdział pt. *Doradztwo i wsparcie innych chorujących W: niepublikowanej pracy P. Bronowski (red.). Kurs „Doradcy ds. Zdrowienia” Przewodnik* (2022). Należy dodać, że w ramach tego projektu Habilitantka prowadziła szkolenia, których celem była aktywizacja zawodowa osób z kryzysem zdrowia psychicznego.

2020 -2022 udział w projekcie badawczo-rozwojowym ERASMUS+ pt.: *I_AM Inclusive Education* (funkcja kierownika projektu i jednego z głównych wykonawców z Polski). Wymiernym efektem naukowym realizacji powyższego programu jest autorski rozdział pt. *Inteligencja emocjonalna i umiejętności komunikacyjne nauczycieli i uczniów*. W: E.Sioti (red.). *Razem budujemy szkołę dla każdego* (2023).

4.3. Współpraca międzynarodowa z ośrodkami akademickimi

Imponująca jest współpraca Habilitantki z zagranicznymi ośrodkami naukowymi – od 2013 roku do teraz jest Członkiem Międzynarodowej Sieci Ekspertów Zdrowia Psychicznego ENTER MENTAL HEALTH Network (od 2016 roku jest członkiem Zarządu). Aktualnie Habilitantka współpracuje z kilkunastoma ośrodkami naukowymi w Europie w tym z: Tampere University (Finlandia); Trinity Collage, University of Dublin; University of Vilnius; University of Lubljana; University of St. Andrews (Szkocja); University of Middlesex London; University of Essen.

Na uznanie zasługuje udział w przygotowaniu grantów i aplikowaniu o dofinansowanie do Komisji Europejskiej m.in: CAMILE I ERICA (realizowanych w latach 2013-2015 I 2019-2021) a także innych projektów m.in: MeHaS; Camila II, ERICA II; GOLD; AMIF (nie otrzymały finansowania).

Ponadto Habilitantka jako Członek ENTER Mental Health Network od 2016 roku uczestniczy w organizacji corocznych międzynarodowych konferencji, a od 2020 współorganizuje międzynarodowe webinary dotyczące zdrowia psychicznego i jego promocji.

5. Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzujące naukę

Osiągnięcia dydaktyczne

Pani dr Lidia Zabłocka-Żytka:

- jest promotorem pomocniczym w jednym przewodzie doktorskim, zakończonym obroną pracy z wyróżnieniem
- jest promotorem 34 prac magisterskich z psychologii
- posiada ogromne doświadczenie dydaktyczne, zarówno ze względu na: (a) tematykę prowadzonych zajęć (psychologiczne aspekty chorób somatycznych, promocja zdrowia psychicznego, poradnictwo psychologiczne, warsztat antystresowy - relaksacyjny, praktyka asystencka i specjalistyczna, interwencja kryzysowa, wczesne wspomaganie rozwoju); (b) formy ich prowadzenia (wykłady, ćwiczenia, seminaria, warsztaty) oraz (c) różne poziomy i formy kształcenia (studia magisterskie z psychologii; studia podyplomowe; studia specjalizacyjne z psychologii klinicznej)

Wyrazem uznania środowiska akademickiego dla kompetencji zawodowych Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki jest powierzenie Jej pełnienia funkcji Kierownika Specjalizacji z psychologii klinicznej prowadzonej przez APS; udział w szkoleniu specjalizacyjnym dla lekarzy z dermatologii oraz zdrowia publicznego organizowanym przez CMKP; prowadzenie szkolenia dla terapeutów z Ukrainy w zakresie umiejętności kontaktu z pacjentem oraz współpraca z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji.

Osiągnięcia organizacyjne

Aktywność organizacyjna Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki jest imponująca i zasługuje na wyróżnienie:

- przez okres dwóch kadencji (2012–2020) była członkiem Rady Wydziału Nauk Społecznych, a od 2020 roku jest Członkiem Senatu APS.

- od 2015 roku pełni funkcję kierownika Akademickiej Paradni Psychologicznej (APP) oraz aktywnie uczestniczy w prowadzeniu warsztatów z zakresu wsparcia psychologicznego dla studentów i pracowników APS.
- od 2019 roku kieruje komitetem organizacyjnym Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Metod Pomocy Psychologicznej (wydarzenie cykliczne w APS - odbywa się co dwa lata)
- w latach 2022-2023 wraz z ELNET-Polska była organizatorem szkolenia pt. *Trauma wojenne, PTSD i budowanie odporności psychicznej* prowadzonego dla instruktorów ochrony zdrowia w sytuacji kryzysowej, prowadzonego przez specjalistów z Izraela z The Community Stress Prevention Center.

Należy także dodać, że wyrazem uznania dokonań naukowych i organizacyjnych Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki przez środowisko akademickie było trzykrotne wyróżnienie Jej Indywidualną Nagrodą Rektora APS (2021, 2022 oraz 2023).

Podsumowanie - aktywność naukową, dydaktyczną i organizacyjną Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki oceniam pozytywnie. Habilitantka wykazała się dobrą znajomością warsztatu naukowego, metodologicznego i praktycznego, co niewątpliwie jest dobrym prognostykiem Jej dalszego rozwoju naukowego. Podejmowane przez Nią problemy badań naukowych i osiągnięcia aplikacyjne wychodzą naprzeciw aktualnym oczekiwaniom społecznym, mają bowiem na celu poprawę jakości życia poprzez promocję zdrowia psychicznego i działania profilaktyczne. Na uznanie zasługuje istotny wkład Habilitantki w opracowanie nowego narzędzia diagnostycznego IZP do oceny zdrowia psychicznego z wskazaniem jego wymiarów pozytywnych i negatywnych oraz programu promocji zdrowia psychicznego „PsychoŻak”, a także opublikowanie prac współautorskich w wiodących czasopismach recenzowanych o zasięgu polskim i międzynarodowym. Mocną stroną Jej aktywności naukowej i organizacyjnej jest udział w ważnych międzynarodowych projektach badań, współpraca z licznymi ośrodkami akademickimi polskimi i międzynarodowymi, a także wymierny efekt współpracy w postaci artykułów opublikowanych w znaczących czasopismach naukowych w obiegu krajowym i międzynarodowym.

6. Wniosek końcowy

W mojej ocenie główne osiągnięcie naukowe oraz pozostały dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytki w pełni odpowiadają wymaganiom określonym

w art.. 219 ust. 1. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.). Biorąc pod uwagę powyższe za w pełni uzasadnione uważam wystąpienie o nadanie Pani dr Lidii Zabłockiej-Żytce stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Stanisław Studen